

J E L E N K Ö R.

23. szám.

Pest, szerda. Martzius 21.

1832.

F o g l a l a t: Magyarország (előléptetések. Pesti vásár dívatja. Győr városa koldulás-szüntető 's árvaházi új intézete. Hentnak főispánja iránti örömtisztelete). Anglia (felső 's alsóházi tanácskozások). Franciaország (követ és párházi tárgyak. Párizsi külvárosi szapora himlőzés és több másféle). Belgium (budgeti eszmélkedés). Németország (a frankfurti hét helység reformi kérelme 's a teutsche Tribune 's Westbote tilalmaztatása). Olaszország (Bernetti és Albani Cardinal nyilatkozáti 's rendeletei). Új találmány. Pénzfolyamat. Gabonaár.

MAGYARORSZÁG.

Apostoli felségünk Febr. 22ikén költ legfentebb határozata szerint nagytitiszt. Vuczich Mihály petriniai, és Vakanovich Antal kalnikai plebanus urakat a zágrábi nemes káptalan kanonokivá nevezni méltóztatott.

Koronás Felségünk mult dec. 21iki határozatánál fogvást főtitiszt. Kruppay Chrysostom János sz. Norbert-rendi szerzetes kanonokot, böleselkedési Doctort, 's a kassai kir. gymnasium Igazgatóját a kassai nemes convictus kormányzójává méltóztatott kegyelmesen kinevezni. Új szép mező, új szép ösztön a jeles férfinak új's több érdemkoszoru-fűzésre!

Pest Martz. 9ikén. Noha meg nem felel egészen Józsefvásárunk várakozásinknak, mindedig azonban meglehetősenk mondhatni. A kézműveket Törökország részére igen szedik készpénzért, főkép a gyapjune-müket; jó keletűek másféle cikkelyek is, de jobbadán hitelben; honi természetnyink majd minden ága számos vevőre talál; a gyapju javát (az egy nyiretűt) kapdozzák (mázsáját 61—75 frtig pengőben) a középszerű kényiretűt ellenben, 's a rackát nem is igen tudakozzák. Viaszt, olajt, gubacsot jó áron keresik; a nagy mennyiségű hamuzsirt mind felvásárlák; a jobb fajta borok ára ugyan egy az előbbivel; de a dohány s' pálinka-nemekről keveset hallhatni.

Győr Martz. 10ikén. Nálunk legujabb időben két jeles intézet állíttatott, egyik a szegénységnek segedelmező egyszersmind a koldulást teljesen megszüntető, másik egy árvaház. Volt ugyan már eddig is szegénység-gyámoló rendes intézetünk, de ennek

hatásköre pénzalapi kisedsége miatt olly szűk volt, hogy a szegények közül csak igen keveset 's ezeket is igen csekély módon lehetne gyámolgatni; minél fogvást a koldulást is meg kelle szabadon engedni. Bekövetkezvén mindazáltal tavaly a pusztító göres-kórság, több jótékony rendelés között, mellyeket ns Tanácsunknak köszönhetünk, egyik volt az is: hogy a mirigy tovább terjedése gátolhatásának tekintetéből a koldusok a házonkénti kéregetéstől általányosan eltiltattak, 's előleges hathatós felszólítás következésében a kebelbeli közönségtől önkényt ajánlott, 's hónaponként e végre megkért polgárok által beszédett pénzekből, állapotjokhoz szabott segedelemmel vigasztaltattak meg. Közönséges lön erre egész városunkban ezen chajtás, hogy az illy kevés idő alatt már annyi hasznot szült intézet, a veszély megszünte után is tartassék fen 's maradólag állapíttassék meg; mellynek annyival inkább ügyekezett megfelelni a n. Tanács, mivel a köz részvételben 's lakosinknak már annyiszor bebizonyított nagylelkűségében biztos zálogát lelé minden e' célra teendő rendelési foganatjának. Kineveztetett tehát azonnal számos tagu választottság, melly Czech János polgármester ur előlülése alatt e tárgy célirányos elintéztetését tanácskozásba vevén, 's ez iránt kis idő mulva előterjesztett javaslatának helybenhagyatását a Tanács részéről megnyervén, azt a legnagyobb ügyességgel végre is hajtá. — A szegények, kiknek száma eleinte 278 főre, azóta pedig már jóval többre ment, három rendre osztattak, a héti segedelem-pénz az első — 83 személyből álló — szakasz-

nál fejenként 1 fra, a' másiban, mellyben 183 szegény foglaltatik, 14. garasra, a' 12 főből álló harmadikban pedig 7 garasra határozatott. A' személyes kiosztogatást öt érdeemes férfi eszközli. A' szegényekre bizonyos személyek ügyelnek fel, kiknek e' végre fizetés is vagyon rendelve. — Nem lehet ugyan ekorig a' talán még munkabírható szegényeknek hasznos foglalatosskódását is eszközteni, részint a' tél miatt, de főképen minden e' végre kívántató, egyébiránt is költséges, előkészületek hija miatt; remélhetni mindazáltal előljáróink bölcseségétől, hogy minden akadályt elhárítván, teljes erővel azon leendnek, hogy ezen már mostani szerkezetében is kettős gyümölcsű intézet, ama' köz ohajtás teljesítése által még hasznosabbá létesüljön.

Szivére vevén továbbá Választottságunk azon kisdéd gyermekek szomorú sorsát, mellyek vagy szüléiktől elhagyatva 's kitétetve, vagy a' harmad évvel itt uralkodott veszélyes hideglelés de leginkább a' cholera által gyámoliktól megfosztatva legnagyobb inségben fetrengtek, rájuk is kiterjeszté n. Tanácsunk jóvá hagyása után atyáskodását. E' szerint a' köz gondviselés alá jutott szegény árvák száma teszen 64et, mellyek mindnyájan szabott fizetés mellett, a' kinevezett árvák atyja felvigyázása alatt, tartás végett egyes felekre bizattak. Tetézé mindazáltal ezen üdvezítő igyekezetet a' Tanácsnak azon valóban atyai határozása, mellynél fogvást az említett Választottság 24 árva számára 's rendes neveltetéseül szolgáló árvaház felállítására meghatalmaztatott. Meg is felelt Biztosságunk a' köz várákozásnak, minthogy alig mult el a' végzés idejétől két hét, már is készen állott a' kívánt árvaház; most ugyan, míg a' környülmények az egész feltett szám betöltetését engedendik, csak 12 férfi gyermek számára, egy e' czélra igen alkalmas középületbe helyezve, 's minden készüllettel jobbadán lakosink bőkezűségéből ellátva, minek is köszönhetni, hogy az felséges Urunk születésnapján, Febr. 12én egész városunk nem

kevés öröme fényesen megnyitathatott. Ez alkalommal, az isteni szolgálát béfejezte után, az árvák imént említett Czech János polgármester ur által leendő lakjokba vezetettvén, ott számos hallgató előtt mind méltóságos Berghofer Mihály ur választott püspök, főprépost 's városunk plebanusa német nyelven, mind pedig tisztelt polgármester ur, 's ez ugyan először magyar azután német nyelven a' tárgyhoz alkalmaztatott beszédeket tartottak, mellyek azóta nyomatásban is megjelentek. — Az árvaházra ügyelés két külső tanácsbeli tagra bízott, a' gyermektanítás pedig a' közönséges iskolákban megy végbe; az otthoni gondoskodásra biztos ember lévén fogadva,

E' két intézet fentartására szükséges költség pótoltatik: 1) a' szegények intézete 77,153 váltó forintnyi tőkepénzeinek kamatiból; 2) azon általános sommából, melly évenként a' talált gyermekek tartására honi pénztárunkból fizettetni szokott; 3) az egyes, és eddig hét hónap alatt hét ezer váltó forintnál többet tevő adakozásokból, mellyek közt mélt. megyés Püspökünk Juranics Antal ur által fél esztendőre adott 350 frint 's a' kebelbeli T. Káptalantól hónaponként fizetett 100 ft. első heiyen állanak, de számos lakosink nevezetes áldozati is foglaltatnak; 4) az intézet javára adott multságok alkalmával bevett pénzekből; mellyeket öszveszámlálván az egész esztendei jövedelmet közel 18,000 vtfra tehetni: a' mi nem csak elég, hanem a' kívánt kiadásokat jóval is felhaladja, úgy hogy a' magpénzek tetemes szaporodását egy szóval az intézet öregbülését is bizton remélhetni, valamint már a' választottság felállítása óta 3000 frt kamatra ki is adatott. Nagy is mind-ezeknél fogva egész közönségünknek mind a' n. Tanács, mind a' többször tisztelt választottság iránt köszönete 's bizodalma, melly az ahoz tartozó nagyérdemű férfiak személyes tulajdonságikban gyökerezettvén, az által még inkább neveltetik, hogy a' köz tanácskozásokhoz minden rendű lakosink

közül számos tag hivatalos, a' pénzzelbánásban legnagyobb rend uralkodik, 's minden e' tárgybeli számadások kivonása évnegyedenként, mind pedig az egyes jótévők neve 's adakozása bizonyos időszakban nyomtatás által közre bocsáttatnak, 's így a' legnagyobb nyilvánosság eszközöltetik. De még nagyobb magasztalást érdemel közönségünk nagylelkűsége, mellynek egyedül köszönhetni, hogy köztudomásra nagybirtoku világi uraságokban általánosan szükölködő, 's egyébiránt is nem igen vagyonos városunk két olly nagy terjedékű intézetet alapíthata 's már most egyéb, magánál sokkal kedvezőbb helyzetű, hazai városokkal is bátran állhat egy sorban.

Ezeken túl megjegyzésre méltó még, hogy mind a' választottság tanácskozási, jegyző könyvei és számadási, mind az árvaházban a' nevelés dolga magyar nyelven folynak mint szinte hogy a' két intézetbe felvételtendő személyekre nézve nincs semmi valásbeli tekintet, 's ez által nem csak édes honi nyelvünk terjedése, hanem lakosink egybeköttetésének szorosabb megerősülése is hathatósan mozdíttatik elő ez emberiségre alapított hazafiságban.

Ipoly-Ság Febr. 26ikán. Hontnak érdembecsülő fiai tegnap szívök örömmünnepét üllötték, mire szeretve tisztelt főispánunk nagymélt. Szék helyi Majláth György Statustan. Budán Clarot által a' megye Rendei közgyűlésbeli határozata következésében készített 's jól eltalált egész testállásu képének a' megyeház palotájába helyheztetése szolgált okul. Megyénk igen kedvelt első Alispánja T. Kesselóközi Majthényi Antal e' czélből igen fényes és számos szomszédok jelenlétével diszesített táncmulatságot adott a' vármegyeháznak (mellynek egy része az idén szintazon szeretett első Alispánunk fáradhatlan szorgalma 's ügyes kormányzása mellett készült) csinos palotájában, hol fel-függesztett képe ő Exjának kivilágosítottán kedves házi gazdánk emelt pohárral lett felköszöntésére éljen kiáltással is, de

még inkább csendes belső ohajtással hosszú életet 's áldást kívántunk országos szeretetű nemzeti 's megyei kincsiünknek, ki míg az igaz érdem becsben fog tartatni hazánkban, minden jó érzésű Magyaránál örök tisztelet tárgya maradand, pedig a' szivek 's hazafiság örökülő prytanaemánál nagylelkű férfinak nincs magasb érdembecs 's örvendeztetőbb háladij!

A N G L I A.

A' felső ház Febr. 27diki ülésében azt kérdé gróf Aberdeen gróf Greytől, nem mondhatná e meg, miért küldött Franciaország az olasz földre sereget 's ezen expeditio az angol kormány megegyezésével történt e? Ő (lord Aberdeen) azt tartja: ennél világosabb interventio soha sem volt, így a' nemelegyedés principiuma merő bohózat 's a' ministereknek nagyobb vigyázatot 's vetélkedést kellett volna e' tárgyban mutatni. Gróf Grey azt felelte, hogy ezen indítvány még igen kora 's még nincs itt az időpont, mellyben e' tárgyat vitatni lehetne. Mint ministere a' koronának most csak annyit mondhat, hogy Franciaország tudósítá az angol kormányt az expeditiot illető szándékáról 's e' szándékban nincs és nem volt semmi, a' mi e' két ország közt fenálló barátságos viszonyokkal megférhetetlen volna. Sőt ő (Grey) azt mondhatja, e' barátságos viszony Anglia és Franciaország között a' köz békeség fentartására talán soha sem volt szükségesebb mint most. (Halljuk) A' nemelegyedés principiumáról azt kell mondania, hogy ez általjában áll, de kivételeket szenved, például, midőn a' szomszéd ország bátorsága 's haszna igen közelről fenyegettetik. — (De ki itéli ezt meg?) Egyébiránt reményli, hogy azon bajjövendölések, mellyeket a' nemes gróf (Aberdeen) a' francia expeditiotól 's a' francia három színtől vár, a' történetek által meg fognak czáfoltatni 's a' t. Febr. 28dikán gróf Wicklow ismét szóba hozá a' tizedet 's azt kérdé, mikor fog már az ezt il-

lető bill a' ház elébe terjesztetni? Gróf Grey válaszol, hogy a' bill még nincs egészen meg, de rövid időn elkészül 's nem kell azért a' ministeriumnak szemrehányást tenni, ha esztendő alatt nem vihet ki olly tárgyat, melly már több év óta várt elintéztetésre 's még egyik ministeriumtól sem nyerheté azt meg. Herczeg Wellington itt felszólalt, hogy a' vád őt is érdekli, de ő azt semmikép sem fogadhatja el. Mióta a' tized mostani elrendelése törvényé lön, nem jöve az szóba e' jelen ministerium hivatalába lépteig, hogy pedig most szóba kelle a' dolognak jöni, annak egyedül azon biztatgatás 's bátorítás oka, mellyet a' bujtogatók (agitator) találtak; 's mig ezen biztatgatás tart, addig Irlandban nem lesz béke, ha két háromszor annyi katonát küldünk is oda. Az egyházi birtok szent 's mindenek előtt annak fentartására eskütt meg a' király. — Lord Grey a' herczeg keserű beszédét gáncsolja 's azt jegyzi meg, hogy ő nem az előbbi ministerium ellen tett panaszt, mert a' tized kérdésben létele idős mint a' herczeg 's mint maga a' gróf (Wicklow). A' mi a' bujtogatók biztatását illeti, azt kívánja gr. Grey pontosan adja elő a' herczeg, mikor és milly esetben történt ez, mert ő (gróf Grey) szintolly kereken tagadja e' vádat, mint a' herczeg előbb az ő állítását tagadá. Hg Wellington tüzesen felbuzdult, hogy ő soha sem tett senki ellen olly vádat, melly véleménye szerint tetteken nem épült. A' kormány elmulasztá megújítani a' lázadás-oklevelét, mellynek a' mult év elején szünt meg ereje 's ennek következtében kerülé el O'Connell a' méltó büntetést 's a' nyugtalanító gyülekezetek uj 's nőttön nevededő dühvel kezdének éledni. Továbbá a' nagy bujtogatónak (O'Connell) olly megtiszteltetést juttatának, mellynél nagyobb még ügyvédnek nem juta, előlépési just (patent of precedence) engedvén nekie, melly őt rangra nézve az Attorney-general fölébe helyzi. (Erre a' herczeg igen mardozva veti szemére a' ministeriumnak, hogy a' politikai egyesületekkel öszveköttetésben áll 's

többen a' királyi cabinet és házi tisztakar tagjai közül a' pór nép gyülekezeteiben megjelentek). Lord Melbourne felelé: hogy a' lázító gyülekezetek ellen hozott actát megújítani nem lehet, mert a' parlament el volt osztatva, de különben is a' tudós és nemes lord (Eldon)-ra hivatkozhatik, ki maga is azt mondá egykor, hogy ezen actának semmi foganatja nincs 's hogy az nevetséges. A' mi O'Connell urat illeti, az érdeklött megtiszteltetés, neki a' törvénytudomány körül szerzett érdemeiért adatott 's Irlandnak egy ügyvédje sem fogja tagadni, hogy ez őt illeté, 's azt soha sem kellett volna őtőle megvonni. Erre hg Wellington hidegebbül felelt, ugy szinte lord Grey is, a' ki O'Connellre nézve őszintén megvallá, hogy az őt amaz előléptetés által előbbi viseletétől akará eltéríteni, de ebéli reményében teljesen csalatkozott. Lord Wicklow azonban ujra előhozá az előbbi vádat 's azt mondá, hogy az utóbbi ministerium alatt is voltak ugyan a' tizedrendszernek 's a' magas egyháznak ellenségei, de ezek az akkori erős, hathatós ministeriumnál csak szánakozást 's megvetést gerjesztének. Lord Brougham e' szitkot nem hagyá válasz nélkül 's így szóla: „Hogy az előbbi oppositiot az akkori ministerium nevetségessé tevé vagy megveté, azt bizvást tagadom. De eleget éltem, hogy olly oppositiot láthassak, melly a' benne egyesült talentumok 's nagy nevek mellett is olly utat követ, melly a' békeségnek, nemzeti jóllétnek 's az ország institutioinak felette ártalmas. Mikép háboruskodnak ők a' politikának mezején, azt kiki láthatja, 's megvalom, hogy én hosszú parlamentbeli pályám egész lefolytán annyi haragot és gyűlölséget nem láttam, mennyit a' jelen oppositio a' jelen ministerium ellenében mutat. — Ezzel a' ház eloszlott.

Az alsó ház Febr. 27diki ülésében O'Connell ur gróf Czapsky (Lengyel) ügyét hozá szóba, ki nem rég Dublinban egy gyülekezet alkalmával hevesen kikelt a' ministerium ellen a' Lengyelek iránt követett politi-

kájaért. A' grófot annak ürügye alatt, mint-ha utlevele nem volna egészen törvényes szerkezetű, 50 font sterlingre büntették, mire nézve O'Connell az irományok előterjesztését kívánta. Febr. 28dikán jöve szóba a' reformbill azon nevezetes pontja, melly London városának több követ-küldésre ad just 's mellynek ellenkező értelemben eldöntetésére az oppositio már régóta erősen készült. Marquis Chandos tevé ez iránt a' mellékjavaslatot, mellyet azonban a' ház hosszú vitatás után 316 szóval 246 ellen ('s így a' ministerek mellett 70 szó többséggel) félre vete. (Tizenkét tag nem szavazott.) Febr. 22ikén reggeli udvarlás (Le-ver) volt a' királynál, mellyben hg Wellington minden eddigi józan szokás ellenére (mert az udvarlási terem (szála) nem politikai viadal- v. vitahely, az minden pártnak és félnek mint a' király alattvalóinak nyiltan áll 's ha egyik fél illyes szabadságokat vesz magának, arra másiknak is jusa van) egy hosszú kérelmet olvasa fel a' reform ellen; ugyan azt tevék utána Buckingham hg, 's a' dublini lordmayor is. Rendes ostrom!

FRANCZIAORSZÁG.

A' követek kamarája Martz. 2dikán tovább haladt a' budget-vitatásban. 3dikán több helybeli érdekű kérelem felolvastatása után, Paris városának 40 millio kölcsönfelvételét engedé meg. A' pairkamarát ugyan ez nap tudósítá biztossága a' Január. 19diki törvény iránt (l. Jelenk. 22. sz.), 's köz megegyezéssel a' követkamara ajánlatának félrevettetését javasolja. Szavazásra menvén a' dolog, a' biztosság ezen javaslatja 78 > 56 szóval fogadtatott el. E' szerint minekutána e' tárgy már kétszer megfordult a' pairkamarában a' nélkül, hogy az a' követkamarával egyet értett volna, az e' mostan tartó ülésekben többé fel nem vétethetik.

A' Moniteur legelőször Martz. 5dikén jelenti, hogy a' franczia seregek Anconát elfoglalák. Ezen expeditio úgy mond, mellyet azon esetre, ha a' béke a' romai birtokok-

ban ujjolag meg fog zavartatni, sokan előre látva, szinte mint a' mi Belgiumba tett menetelünk bebizonyítandja kormányunk czélzati egyenes és törvényszeres voltát; 's ámbár odaszállított seregink száma nem tetemes, szabad reménylenünk, hogy ezen expeditio is, mint a' belgiumi, szerencsés foganatu lesz arra, hogy a' szent szék birtokiban fenforgó nehézségek minélelőbb fejtesse ki, mellyek elháríttatása a' hatalmasságoknak annyira szivöken fekszik, a' mit azok már eddig is a' szorgosan folyó alkudozások közben nyilván kijelentének. — (l. mai levelünkben Olaszországot.)

Parisnak több külvárosiban nagy pusztitást tesz a' természeti hi mló (csécs) minthogy a' köznép több szines okból (például, hogy a' hi mlóoltás mindenféle goaszt visza' testbe, hogy az a' nedveknek szükséges és hasznos kitakarodását gátolja 's több illyes otrombaságok) az oltást ellenzi. „S illyes mi 1832ben történik Parisban!“ úgy mond haragos csodálkozással a' Messenger; „de ez azon vétkes tudatlanságból származik, mellyben a' nép szegényebb osztályit senyvedni hagyják azon időtlen takarékoságból, mellyet a' nyilvános oktatás költségeinél akar-nak behozni. A' kamarák, kiknek kezökben volt a' mód és hatalom, ezt egykor megbánják.“

Ney marschall özvegye 's örökösi az elhunyt pöre vizsgálatásaért egyenesen a' pairkamrához nyujtandják kérelmüket.

Marcz. 2ikáról szóló parisi levelek szerint Dom Pedro osztálya Terceirába már megérkezett 's nagy tüzzel fogadtatott.

Hivatalos feladásokból nyilvános, hogy Francziaország fogházaiban 100 fogoly közül általában 38 raboskodik ismételt bűnért; legszomorubb a' naponként nevedő gyermek gonosztevők száma, kik politiai fenyíték alá jutnak; így 1826ban 5042, 1829ben pedig 5306 íteltetett meg. Erre egy (tempesi cikkely) figyelmezteti az igazgatást 's foganatosbnak vélné azon milliókat, mellyeket évenként fogházakra szánnak, ne-

velő intézetekre fordíttatni. 'S nincs é igaza? Különös érdekű pör kerülend nem sokára a' párisi törvényszék elébe t. i. a' Tribune által divatba hozott vád Lajos Fülöp király ellen, hogy az 1793ban a' tábornok elhagyá' s 1810ben Franciaország ellen hadakozott. A' tanuk száma 's polgári állása nevezetesítik az ügy eligazítását; ezek közt vannak az isméretes történetírók Mignet és Thiers, 3 francia marsall, (tábornagy) hét general, 3 országgyűlési tag, kik még akkor szintazon értelműek valának; számos idegen tiszt, kik 1810ben Franciaország ellen harcoltanak 's a' t.

Közelebb a' Francziák királya Páris ut-
száin egyedül járkálgata, midőn egy cséza
sebes vágatva rá hajt, 's ha a' közelebbik
ház kapujába nem szökel, lesodratva elgá-
zoltatik. Sauvingny Berthier urat mint e' csé-
zában ülő tulajdonost azonnal elfogák u-
gyan, de ismét szabadon bocsáták; ez azon-
ban a' köz ügyvéd parancsára ismét őrizet
alá jutott, 's királyszemélyt sértő merész-
letről vádeltatik.

Savary francia general 100 előkelő algi-
ri nemzetségbeli gyermeket szándékozik
Franciaországba szállíttatni a' kormány
költségein leendő neveltetés végett.

BELGIUM.

A' Journal d'Anvers következő értelmű
cikkelyt közöl: „A' budget rettentő ör-
vénye egész mélységében kezd kifejlédezni,
ámbar elhallgatá a' biztosság tudósítója az
iszonyu jövedőt, mellyel budgetünk álla-
potja 1833ban és 1834ben fenyeget. A' kö-
zépponti osztály tudósítása szerint a' jelen
1832, minekutána a' 48,000,000nyi kölcsönt
elnyelé, 20 millio 572,111 forint hiányt
hagyand maga után. Ha már 1833ban a' ha-
di költségek béke-állapotira szállnak is alá
's a' második Rothschildi kölcsön enyhítén-
di is valamennyire budgetünk állapotját,
még is ekkor mintegy 13,000,000nyi hiány
elkerülhetlen. Hát még a' sok kárpótlás és
számítalan követelés! Látni fogja a' nem-

zet, hogy a' lázadók az ő vagyonán késő
időkig gyógyíthatatlan sebet ejtének.— A-
zonban Belgium a' munka 's iparkodásnak ha-
zája; gazdag segélyforrási 's termékeny föl-
de könnyen kiemelnek őt e' jelen finanzia-
szükségből, ha minden szerző 's természet
erejét szabadon fejthetnéki. De e' végre béke
's erős, bátorság- és bizodalom-gerjesztő
kormány kívántatik. A' kormány mostani
férjfiái nem képesek, tehetetlenek a' bizo-
dalmat 's jóllétet helyre állítani 's a' t.“

Blahetka clavirzóné Bécsből nagy tapssal
adá Febr. 26iki concertjét Brüsszelben.

NÉMETORSZÁG.

Frankfurt szabad városának hét hely-
sége előterjesztést nyújtott be a' magas sza-
badvárosi tanácsnak mellyben elhatároztatni
kérlik: 1) hogy ők a' városi polgárokéhoz
hasonló polgári 's politikai jusokkal éljenek.
2) hogy ezentul a' statuskincstár és
gazdálkodás közös legyen, 's egyenlő adó-,
vám- és vetekedhetési (concurrentia) rend-
szer hozassék be a' természet, kézmű,
kereskedés, (kézi) munka 's a' be-és kivi-
tel minden ágaiba. A' bécsi congressus ide-
jében, ezt mondják főképen az előterjesz-
tők, a' frankfurti helységlakosok hasonló
jusokkal éltek a' város lakosival, 's az e-
béli egyenlőséget sem a' bécsi congressus
sem a' német szövetség oklevele nem törölté-
ték el. (Itt is reform.)

A' „Teutsche Tribüne“ 's a' „Westbote“
czimű újságlevél szétküldöztetését (Bajor-
országban jö ki mind a' kettő) a' többi
német status példájára a' Sachsen-Coburg-
Gothai herczegség kormányzója is eltiltá
birtoka határai közt.

A' Szász Meiningeni herczegségben több-
ször megesett a' mult hónapokban, hogy
egyes újságlevelek 's más futó iramányok
kinyomtatattak a' nélkül, hogy előbb cen-
sura alá (melly azonban itt orszá-
gos törvényen nem alapul) terjesz-
tettek volna. Egy, Febr. 22kén költ kor-
mányzóki rendelés az illyes tettet kemény

büntetés alá veti 's a' censori utasításokra igazít, melly úgy mond, addig is, míg egy sajtótörvény jelenend meg, minden okos és méltó kívánatnak megfelelőend. (Ezen megfelelés minden esetre igen precarium és problematicum, nem volna e sokkal jobb a' helyhez és időhöz alkalmazott világos törvény? Minden okos polgár színtoily engedelmes teljesítője a' törvénynek, mint ellensége az önkénynek.)

Weimarban Aprilis 1től egy félhivatalos ujság fog kiadatni „Weimarsche Zeitung“ czim alatt, mellynek P a n s e követségi tanácsos leend szerkeztetője.

OLASZORSZÁG.

Olasz ujságok, ezek után a' stuttgardi és ezután a' bécsi Beobachter két jegyzéket közlenek, mellyeket ő Szentsége meghagyásából Cardinal-statustitoknok Bernetti ugyan az nap, tudnillik Febr. 25dikén, mihelyest Anconából a' hivatalos tudósítások megjöttek gróf St. Aulaire francia követhoz intézett. Ezeknek egyikében csudálkozással 's felháborodva beszéli el a' statustitoknok, a' mik Anconában Febr. 23kán reggeli 4 óráig (a' vár félkéretéseig) történtek, 's ámbár, úgy mond ezután, a' szent Atya meg van győződve, hogy illy súlyos merészlet sem a' Francziák királya parancsolatjából sem ő Exeja (a' követ) tudtával nem esett: (s valóban gróf St. Aulairehez épen akkor érkezett az elkésett tudósítás Párisból, mikor a' szent székhez az anconai hírek) még is felségi jusainak megóvására meghagyá ő Szentsége a' statustitoknoknak ezek kinyilatkoztatását: „ő Szentsége forma szerint protestál a' pápai birtoknak a' francia hajócsapat által Febr. 23kán történt megsértése, 's minden a' szent szék félségét sértő merészletek (attentat) ellen, ugyszinte az egészségtörvény megszegése ellen is, mellyre magának azon hajócsapat (melly Algirből érkezvén vesztglését még egészen Toulonban ki nem állotta) szabadságot vön 's az ebből eredhető rossz következesekért a' fe-

lelet terhét a' francia kormányra (mikép? ha ez nem parancsolta?) veti. Továbbá kívánja ő Szentsége, hogy az Anconába ellenségesen bement seregek azt tüstént elhagyják; végre, azon legnagyobb bosszusága mellett, mellyet illy kedvetlen történeten érez ő Szentsége, meg van egyszersmind győződve, hogy a' francia kormányzékától az igazságos elégtételt, mellyet kíván, meg is nyerendi. A' másodikban folytatja a' cardinal az anconai történeteket (a' tudva lévő egyezésig a' fellegvár feladatása iránt) 's ismét protestáltatja a' szent Atyát a' delegatuson, mint ő Szentsége képviselőjén, elkövetett erőszak 's a' vár-elfoglalás ellen; továbbá nem csak helyben nem hagyja a' szent Atya a' Ruspoli ezredes-hadnagy és Combes ezredes között aláirt idomtalan egyezést, hanem azt teljesen roszolja is 's egész erő-nélkülinek tekinti 's fentartja magának az abban részesült tisztjei kérdőre vonatását. Egyszersmind meghagyá ő Szentsége, hogy Anconából minden seregei (a' politia őrségét kivéve) a' delegattal együtt kimenjenek.“ Beszéli a' Temps, hogy az anconai hírek vételekor a' pápa neheztelése olly nagy volt, hogy Cubières generalt, ki mint feljebb említők, elkésett, vonakodott audientiára bocsátani.

Cardinal Albani, rendkívüli biztos a' legatiokban, Febr. 20dikán költ végzése által ideigleni fenyítő törvényszéket állapít Bolognában, melly a' mostani támadások következesében felségárulás, öszveesküvés, lázítás 's más nyilvános bátorság ellen elkövetett bünről ítéland. Ezen törvényszék által akarja a' Cardinal pótolni, vagy is inkább felfüggeszteni a' Pápa November 5diki (1831) edictumát, melly a' romai statusoknak rendszeresb és igazságosb fenyítő törvényt ígért 's így annak garantiája (biztosítása) alól az olly nagy számú többé vagy kevesebbé vétkezes pápai alattvalókat elvonni. 'S minők tehát azon büntetések, mellyeket cardinal Albani a' bünösökre szab? Minden öszveesküvőre 's azt segítőre halál, lázító iromá-

nyok szerzőjére 's nyomtatójára gálya, más kisebb bűnökre egytől husz esztendőig leni tömlöcz 's 50—500 tallérnyi pénzbírság 's a' t. De az iszonyodás és bizalmatlanság ezen, az önkénynek és boszuállásnak tár kaput nyitó törvényszék ellen az egész közönségben olly nagy, hogy a' jámbor Cardinal mind eddig nem kapott embert, (még a' pápa emberei között sem) ki az előlülőséget felvállalná.

A' Diario di Roma szerint ausztriai Császár ó Felsége negyvenedévi uralkodása napját fényes egyházi szertartással üllötték a' S. Maria dell' Anima cs. k. nemzeti templomban Romában. A' nagy misét ausztriai követ gróf Lüczow, több cardinal, főpap és nemes jelenlétében antiochiai patriarcha Monsignor Mattei tartotta, mellynek végeztével ó Szentsége XVI. Gergely és gróf Lüczow 's Uditore di Rota Monsignor Ruspolitól fogadtatva megjelent 's minekutána a' Te Deum alatt az olly nagy érdemű 's istenfélő uralkodó hosszú életeért buzgón esedezett, a' Vaticanba visszatért.

Tudományos új találmány.

A' természettudósok most a' politikai zavaroknak mintegy daczára (ellenére) egy új revolutiót csináltak, melly noha nem véres, de nem kevesebbé heves mint akár-mellyik másféle. Azt találták t. i. most egyszerre 4000 esztendő múlva, hogy a' mágnes — tudnillik a' föld magnetismusát értvén mindenkor, — épen olly tulajdonokkal bír, mint az electricitas, 's ugyan azon jelene- teket 's következéseket mutatja. A' dolog ebben áll: Faraday híres angol természet- vizsgáló épen most közlé a' mágnessel tett új próbatételeit. Megmutatja általok, hogy

a' gönczöli sodrony (Polar-drath) electricitással telik meg egy mesterséges mágnes által. Hogy általa egy mágnes a' Nobili sokasítója által (the multiplier of Nobili) tetemesen elvonódik, 's ha a' mágnesláncz (Magnetkette, the magnetpoles) bezáratik, az szikrákat is hány. Ezen alapróbák (fundamental observations) következő vizsgálatokra utasítanak: 1) milly következéseket (jeleneteket) hoz elő a' nem rég (csak alig) holt állatokon a' mágnes? 2) milly befolyásu az élő organismusra (létezésre)? 3) hogy mutatkozik Bohnenberger electrometerén? 4) millyen a' Thermo-Galvano- és Opto-magnesi behatás egy zárt mágnesláncz gönczöli sodronyára (polaris drótjára). Minden lehető vizsgálatnak e' 4 ponttartalma. A' tudományra nézve igen fontos felfedezés e' vizsgálatokat most sokszorozza, 's tudományos 's tudomány-kedvelő hazánkiai nem sokára olvashatják a' tett tapasztalásokat. A' két utolsó cikkely legszembetűnőbb figyelmet érdemel minden értelmes előtt, mivel a' bécsi physikai teremben (szalában) most naponként mutatni szokott számos próbatéteknél mindeddig csak álmodni sem látszanak arról még, hogy a' magnetismus a' hang és világ tulajdonival egybe hasonlítható lehetne. N.

Pénzfolyamat:

Bécs (Martz. 18kán) közép ár:

Státus 5 pC. kötelezőlev.	87 $\frac{7}{8}$	p. p.
— 4 pC.	76 $\frac{7}{8}$	—
— 1820diki nyeres. kölcsön	174 $\frac{1}{2}$	—
— 1821diki	123	—
Bécs vár. 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankó-kötel.	47 $\frac{1}{2}$	—
Az udv. kam. 2 $\frac{1}{2}$ perCt kötel.	—	—
Bank-actiák v. részvények darabja	1146 $\frac{1}{2}$	—

A' gabonának pesti piaczi ára Martz. 20kán 1832.

Pozs. m. vtó gar.	legjobb	középszerű	csekélyebb	Pozs. m. vtó gar.	legjobb	középszerű	csekélyebb
Tisztabúza	126 $\frac{2}{3}$	120	113 $\frac{1}{4}$	Zab	28	26 $\frac{2}{3}$	—
Kétszeres	—	—	—	Köles	—	—	—
Rozs	55 $\frac{1}{3}$	53 $\frac{1}{3}$	—	Köles-kása	106 $\frac{2}{3}$	93 $\frac{1}{3}$	—
Árpa	36 $\frac{2}{3}$	34 $\frac{2}{3}$	—	Kukoricza	34 $\frac{2}{3}$	33 $\frac{1}{3}$	—

Szerkezteti Helmezy — Nyomtatja Landerer.

22. levelünkben Quintiliánál: comtae helyett corruptae, — Thucydidnél: 600 h. 700. — Robertsonnál Romer h. Römer — Lay h. Say olvastassék igazításul.